

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SACRAMENTO|| POENITENTIAE.|| QVATVOR LIBRIS COM-||REHNSA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

III. Calumniæ & mendacia Melanchthonis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54092)

vnum ex decem Præceptis, vel vnam petitionem orationis Dominicæ, vel aliquem articulum Symboli; immò neque ordinem Decalogi posse recensere, quæ apud suos Lutheranos etiam pueris quinque annorum notissima sint.

HÆC SI refellere velim, iniuriam faciam vel ipsis Lutheranis, quasi eos tam hebetes, & tardos esse censeam, vt hæc tam splendida mendacia sibi persuaderi passi fuerint.

OCTAVO, idem Lutherus in articulis Smalcaldicis, quos anno M. D. XXXVII. collegit, & in conuentu suorum promulgauit, in 3. parte, tit. de falsa Pœnitentia Papistarum, præter alia multa mendacia, quibus titulus ille scætet, Catholicis imponit, quòd doceant eos qui rectè Pœnitentiam agunt, mereri remissionem peccatorum. Item addit, apud Catholicos, nullam fieri Christi, aut fidei mentionem, sed sperare vnumquemque se propriis operibus abolere omnia peccata coram Deo: item Contritionem Catholicorum, esse fictam & simulatam cogitationem peccatorum ex propriis viribus profectam sine fide, & sine cognitione Christi.

HÆC ET similia, quæ eo loco sæpiùs repetuntur, & inculantur, tantùm abest vt pro nostris agnoscamus, vt ea in Pelagianis Hæreticis prorsus damnemus. Sed, vt sæpe dixi, facile est sine teste quidlibet asserere, & procliue, ac familiare Hæreticis mentiri.

CAPVT III.

Calumnia & mendacia Melanchthonis.

HILIPPVS Melanchthon Confessionis, & Apologiae auctor, & Cōfessionistarum quasi proprius parens, vt locum hunc de Pœnitentia præter ceteros diligenter muniret, varijs imposturis, & calumniis fucandum censuit: ac primùm in ipsa Confessione Augustana artic. 12. mentitur, Catholicos non docere remissionem peccatorum per fidem contingere, sed per nostram dilectionem, & opera; & satisfactiones esse necessarias ad redimendas pœnas æternas.

Sed operæpretium erit audire, quàm variè hoc mēdacium in variis editionibus expresserint. Nam in ipsa Confessione quam anno M. D. XXX. Imperatori Carolo exhibuerunt, ita
legi-

legimus: Reiciuntur & isti, qui non docent remissionem peccatorum per fidem contingere, sed iubent nos mereri gratiam per satisfactiones nostras. In editione autem Wittembergensi anno M. D. XXXI. ita mutârunt: Reiciuntur & isti, qui non docent remissionem peccatorum per fidem contingere, sed docent remissionem peccatorum contingere propter nostram dilectionem, & opera. Reiciuntur & isti, qui Canonicas satisfactiones docēt necessarias esse ad redimendas pœnas æternas, aut pœnas Purgatorij. In editione anni M. D. XL. ita posuerunt: Damnant & illos, qui non docent remissionem peccatorum per fidem gratis propter Christum contingere: sed contentunt remissionem peccatorum contingere propter dignitatem Contritionis, Dilectionis, aut aliorum operum; & iubent dubitare conscientias in Pœnitentia, an consequantur remissionem peccatorum, & affirmant hanc dubitationem non esse peccatum, &c. Eadem Confessio in articulo de Confessione, qui est inter eos de abusibus, in editione anni XXXI. Antea, inquit, immodicè extollebantur satisfactiones, fides verò, & meriti Christi, ac iustitia fidei nulla fiebat mentio. Et in editione anni XL. Nusquam, inquit Confessio, quidquam certè docent quomodo contingat remissio peccatorum: de fide prorsus est altissimum silentium, immo iubent perpetuo dubitare de remissione peccatorum. Et infra: Docti, inter Catholicos scilicet, fingunt per satisfactiones compensari æternam mortem: indocti putabant his operibus emi remissionem culpa.

Iam verò idem Philippus in Apologia ad art. 12. tot fraudes, & imposturas congeffit, vt difficile sit vel numerum inire: quarum tamen partem aliquam refutauimus in eo libello, quem inscripsimus Iudicium de libro Concordiæ Lutheranorum. Sed vnum est mendacium tum in Confess. in art. de Confessione, editionis anni M. D. XL. tum in Apologia ad articulum de Pœnitentia, quod nullo modo præterire possum. Gloriatum Philippus maximam huic loco à suis esse lucem allatam. In Confessione sic loquitur: Fuit obruta ingenti acervo inutilium ac malarum opinionum, simplex doctrina de Pœnitentia. Et paulò post: Ideò huic articulo maxime studuerunt nostri lumen adferre, quem quidem ita patefecerunt, atque illustrauerunt, vt etiam aduersarij saniores fateantur hac in re bene meritos esse de Ecclesia. In Apologia verò hæc

B b b b b

addit;

addit: Omnes, inquit, boni Viri omnium ordinum, ac Theologici ordinis etiam, haud dubiè fatentur, ante Lutheri scripta confusissimam fuisse doctrinam Pœnitentiæ. Exstant libri Sententiariorum, & ubi sunt infinita quæstiones, quas nulli Theologi unquam satis explicare potuerunt: populus neque rei summam complecti potuit, nec videre qua præcipuè requirerentur in Pœnitentiâ, & ubi quærenda esset pax conscientiæ. Prodeat nobis aliquis ex aduersariis, qui dicat quâdo fiat remissio peccatorum: Bone Deus, quanta tenebra sunt. Dubitant Virum in Attritione, vel in Contritione fiat remissio peccatorum. Et infra: Nos igitur, ut explicaremus piæ conscientias ex his labyrinthis Sophistarum, constituimus duas partes Pœnitentiæ, videlicet Contritionem, & Fidem, &c.

AT NOS contrâ verissimè dicere possumus, ante Lutheri defectionem, & scripta illa contentiosa, planissimam fuisse doctrinam de Pœnitentiâ, si ea spectentur, quæ ad hoc Sacramentum cum fructu suscipiendum & ministrandum pertinent, quæ sola à populo, & sacerdotibus communiter scire necesse est. Sciebant enim, & fatebantur omnes, Pœnitentiam Sacramentum esse; neque de ea re vlla controuersia erat. Sciebant quo tempore necesse esset Pœnitentiam agere, atque ad hoc Sacramentum accedere. Sciebant quid esset agendum, ut Sacramentum hoc vtiliter perciperetur, nimirum dolendum esse de peccato præterito, & propositum concipiendum vitæ melioris; confitenda sacerdoti omnia peccata mortalia, quæ ad mentem post examen venirent: multam denique subeundam, quam sacerdos imposuisset. Sciebant per Absolutionem remitti peccata, Deo nimirum Christi merita per sacerdotum ministerium applicante: idque gratis, non ob meritum vel dignitatem Contritionis, nedum Attritionis, ut mendacissimè Aduersarij nobis imponunt. Sciebant denique à quo Pœnitentiæ Sacramentum petere deberent, à proprio videlicet animarum suarum Pastore, vel certè ab eo, qui à communi Pastore totius Ecclesiæ ad id munus facultatem haberet. Hæc omnia, & nota erant omnibus, & extra controuersiam posita, & ad populi instructionem in Catechismis, aliisque communibus libris passim inueniebantur.

Qudd

Quòd si præterea quædam subtilius à Theologis disputa-
bantur in scholis de Pœnitentiæ Sacramento, ea nihil populû
fidem impediabant, quemadmodum nec disputationes de
Trinitate, de Incarnatione, de peccato originis, aliisque fidei
nostræ mysteriis impedimento sunt plebi, quo minùs simpli-
cem Symboli fidem ex concionibus, & Catechismis haurire
possint.

At post Lutheri scripta & concertationes, ita confusa &
obscurata sunt omnia, vt nihil certi iam habeant Lutherani
de præcipuis capitibus doctrinæ de Pœnitentiâ, vt mirum nõ
sit, disputationes subtiliores Scholasticorum apud eos ces-
sasse, cum in primis elementis, & iis, quæ ab ipso etiam po-
pulo cognosci debent, nondum conuenire potuerint. Con-
tendunt enim adhuc, sitne vllum Pœnitentiæ Sacramētum;
an sit retinenda priuata Confessio; quæ peccata sint confiten-
da necessariò; quo tempore sit facienda Confessio; cui sit fa-
cienda; & num etiam foemina, ac pueri possint absoluere; Fi-
desne Contritionem, an Contritio Fidem præcedere debeat.
Nam Lutherus in captiuit. Babyl. cap. de Pœnitentiâ, tragicè
vociferatur in eos, qui Contritionem Fide priorem faciunt,
quique eam impiis, & infidelibus tribuunt: O iram, inquit,
Dei insustentabilem. Hæcine in Ecclesia Christi doceri? & ta-
men Confessio Augustana art. 12. qui est de Pœnitentiâ, & in
artic. de Confessione, & Apologia ad art. 12. disertis verbis do-
cèt, Contritionem præcedere, Fidem autem subsequi; ex quo
sequitur, vt Contritio nunquam nisi in impiis, & infidelibus
reperiatur. Ita in re primaria pugnat Confessio, quæ est Lu-
theranis loco noui cuiusdam Euangelij, cum ipso Luthero,
qui est iisdem loco noui cuiusdam Euangelistæ. Sed his omis-
sis, pergamus ad cetera.

Idem Philippus in disputatione de Pœnitentiâ, propof. 7.
sic ait: Stultè, & impiè docuerunt Scholastici, peccata remitti
per Contritionem sine fide. Et propof. 11. Tota, inquit, doctri-
na de Pœnitentiâ apud Scholasticos, plena est errorum, &
impietatis, quia omittunt caput negotij, videlicet fidem,
quia non docent hominem fide accipere remissionem pecca-
torum. Idem in alia disputatione contra articul. Louanienteses
propof. 9. Detrahunt, inquit, gloria Christi, quando dicunt
remitti peccata propter nostra merita, non propter Christum.

Et propof. feq. *Hunc tetrum errorem, quo deletur præcipuus articulus fidei; Credo remissionem peccatorum, impiè defendunt Louanienses in suo decreto. Idem in Locis communibus vltimò editis, tit. de Confess. Monachi, inquit, finxerunt enumerationem peccatorum in Confessione esse cultum, & meritoriam remissionis.*

HÆC OMNIA mendacia sunt, neq; alio testimonio probari possunt, nisi quia Luthero libuit ea confingere: quod enim ille dixit, pro vero habendum, & sæpiùs repetendum est, licet alioqui falsissimum sit.

Denique in locis communibus editis anno M. D. XXII. cùm primicias spiritus Lutherici se habere gloriaretur Philippus, mendaciis & imposturis contemptum addebat antiquissimi, & celeberrimi Concilij œcumenici Nicæni: sic enim scripsit in eo lib. tit. de humanis legibus: *In Synodo Nicæna constituta sunt quadam Pœnitentiæ forma: non pronuncio quo spiritu decreuerint Patres: at & video bonam Euāgelij partem, immò & vim germanam Euāgelij obscuratam esse ea traditione; nam inde primùm nata sunt satisfactiones. Et infra: Porro nostrorum temporum Theologastri sequenti præscam traditionem Synodi Nicæna, fecerunt ex satisfactionibus partem Pœnitentiæ; quo errore planè non est alius nocentior.* Hæc ille.

IN QVIBVS verbis tria mihi animaduertenda esse videntur. PRIMO, incredibilis audacia huius hominis, qui cùm eo tempore iuuenis esset, & sacras literas vix attingisset, in scholis Grammaticorum tantùm versari solitus; tamen iam spiritu hæretico ebrius, pronunciare ausus sit, à Nicæna generali Synodo omnium antiquissima, & sanctissima, vim germanam Euāgelij esse obscuratam.

SECUNDO, incitiam intolerabilis in eo, qui se censorem Nicænae Synodi profitebatur: neque enim verum est, ex Concilio Nicæno primùm natas esse satisfactiones, cùm Concilium Neocæsariense, & Ancyranum, quæ sunt Nicæno vetustiora, plena sint Canonibus pœnitentialibus: & sancti Cypriani sermo de lapsis, ac Tertulliani liber de Pœnitentia (vt alios nunc omittam) nihil ferè aliud sonent nisi satisfactiones. Floruisse autem S. Cyprianum annis circiter octoginta, & Tertullianum annis plus centum ante Synodum Nicænam, nemo inficiari potest.

TERTIO,

TERTIO, admirabilis inconstantia. Nam cùm doctrinam nostram de Pœnitentia, quam oppugnant, passim nouam esse clamitent, & Papistarum commenta appellare soleant: hîc Philippus affirmare non dubitauit, Theologastros nostri temporis in eo quod Satisfactionem partem pœnitentiæ fecerunt, sequutos esse Patres Synodi Nicænæ. Quod si ita est, antiquissimam fateri oportet Catholicorum doctrinam: nouam autem, quæ illi repugnat, Lutheranorum.

CAPVT IV.

Calumnia, & mendacia Tilemani Heshusij.

TILEMANVS Heshusius, qui se Episcopum Sambiensem scribit, cùm animaduerneret multis iam annis Catholicos protestari, mendacia plurima à Luthero, Philippo, ceterisque sectariis esse conficta, vt doctrinam Catholicam, quam solidis rationibus confutare non poterant, imposturis saltè odiosam facerent: consilium cœpit indicandi auctores eorū omnium errorum, qui nobis à Lutheranis obiiciuntur, vt auctoribus nostrarū sententiarum conspectis atque agnitis, desineremus aliquando Lutheranos tot mendaciorum, & calumniarum reos facere. Itaque librum scripsit de sexcentis erroribus, quos Romana Ecclesia contra Dei verbum furenter defendit: de quo libro in aliis locis non pauca diximus.

Nunc inspiciemus solum locum nonum, qui est de Pœnitentia. In eo loco errores tres & octoginta numerauit Heshusius, quos de Pœnitentia à Catholicis affirmari contendit. SED in his non inueniuntur, qui à Luthero, & Philippo passim nobis obiiciebantur, vt, quod fidem excludamus à Sacramento Pœnitentiæ, quod gratiam propriis meritis acquiramus, & alia id genus: non igitur indicauit auctores eorum errorum, quos nobis falsò, & per summam impudentiam imponi contendimus. Deinde in erroribus quos Tilemanus enumerat, multi sunt nobis communes cum Lutheranis, qui certè aut errores non erunt, aut Lutherani cum Papistis errabunt, vel etiam Papistæ dici poterunt: multi sunt item ad ver-